

Sürücü Eğitimleri

ATEŞ, Nizamettin

Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonu

Trafik ortamı insan ağırlıklı bir ortamdır. Yasasıyla, yolcusuyla, sürücüsüyle insan faktörü ağırlıklı bir faktör. Trafik ortamındaki düzensizliklerin 1. derecedeki sorumlusu bu faktör.

Ayrıca bu faktör içerisinde şoför veya sürücü dediğimiz insanlar aracı kullanan, karayolundan yararlanan insanlar. Dolayısıyla aracın ve yolun kusurunu da büyük ölçüde bertaraf edecek insanlar bunlar. O bakımdan genel olarak trafik güvenliğinin sağlanması açısından insan faktörünün eğitilmesi vazgeçilmez bir tedbir. Ama insan faktörü içerisinde de şoför ve sürücülerin eğitimi ayrı bir önem arz ediyor. Arz ettiğim gibi şoför ve sürücü çok hakim bir faktör. Çok aktif bir faktör. Aracı ve yolu kullanan insanlardır.

Aracın güvenli olması büyük oranda, onu kullanan insanların ilgisine, bilgisine bağlıdır. Yolun kazaya sebep olabilecek kusurlarını, öteleyebilecek, bertaraf edebilecek sürücü olabilir, şoför olabilir. İyi bir şekilde eğitilmişse.

Normal trafik eğitim programları içerisinde yani herkesi hedef alan trafik eğitim programları içerisinde, şoför ve sürücülerin özel olarak bir standart programa göre eğitilmesi şarttır. Ama üzülerek söylüyorum, biz bu sürücü eğitiminde çok geç kaldık. Gelişmiş ülkeler yıllar önce bu işe başladılar. Sistemleri kurdular, oturtular. Biz 1987'ye kadar sürücü eğitimi yapamadık. Sürücü olmak isteyenler kendi kendilerini yetiştirmeye çalıştılar. Bir yakınından, bir arkadaşından bu işi öğrenmeye çalıştılar. Muavinlik müessesesinden geldi bizim ticari taşıtlarda şoförlük yapanlar. Yanında yetiştiği şoförün iyi huyunu, kötü huyunu iyi alışkanlıklarını, yanlış alışkanlıklarını günümüze kadar getirdi maalesef. Onun için geç kaldığımızı söylüyorum birinci olarak.

İkincisi, sürücü kurslarını açarken iyice bir maliyet-fayda analizine gidemedik. Gerçekten başka ülkelerde bu nasıl oluyor, nasıl uygulanıyor, onu iyice araştıramadık. Biraz aceleye geldi. Bendeniz bu konuda hasbelkader görevlendirildim. Katkılarım oldu. Milli Eğitim Bakanlığı ile beraber çalıştık. Karayolları Genel Müdürlüğü'nde çünkü ben uzun yıllar bu işin içindeydim. Hep ben bu trafik eğitimi hizmetinde çalıştım. Yurtdışında katıldığım eğitimler, seminerler oldu. Bu işi az çok bilen bir insandım. Öğretim programlarının, soruların hazırlanmasında görev aldım. İşin boyutlarını bilen bir insanım. O yüzden rahatlıkla söylüyorum ki, bir defa bu sürücü kurslarının açılması konusunda yeteri kadar etüt yapamadık, araştırma yapamadık, başka ülkeler nasıl yapıyor onu araştıramadık. Biraz aceleye geldik. Benimde biraz suçum var bu konuda. O bakımdan sürücü kurslarını eleştirmekten çok sisteme bir başka açıyla bakmak lazım.

Şimdi efendim sürücü kurslarının öğretim programlarının hazırlanması sırasında, sürücü belgelerinin sınıfları itibariyle farklı programları fazla hazırlayamadık. Şimdi B sınıfı sürücü belgesi almak isteyen bir insana 16 saat Motor ve Taşıt Tekniği bilgisi veriyoruz. Bakın B sınıfı sürücü belgesi alacak. Yeşim hanım B sınıfı sürücü belgesi aldı, benim başında bulunduğum KAV Sürücü Kursu'ndan. Karayolları Vakfı tarafından açtığımız, başında benim bulunduğum, 1989'dan itibaren faaliyette bulunan çok iddialı olduğumuz bir sürücü kursudur. Kamu yararına çalışan bir kurumdur. Şahsi çıkar ve ticaret düşünülmeyen bir kurstur. Ciddi bir hizmet verdiğimiz iddiasındayız. Yeşim hanıma 16 saat Motor ve Taşıt Tekniği dersi verdik. Ama imanını da gevrettik. Verdiğimiz programın kapsamı çok geniş. Motorun neyini öğretiyoruz? Motor nedir ondan başlıyoruz. Efendim ısı enerjisini mekanik enerjiye çeviren makinedir. Motor türlerini verdik. Çalışma sistemlerini verdik. Motorun ana parçaları nedir. Motorun sistemlerini öğrettik. Motorun hareketi tekerleklerle nasıl geçer onu öğrettik. Çok teknik bilgiler veriyoruz. Hayatta hiçbirisi lazım değil. Günümüzde motor o kadar geliştirildi ki, onu anlamamız mümkün değil. Ben motor sanat dersinin motor bölümünden mezunum. Yüksek öğrenimini motor ve makine üzerine yapmış bir insanım. Çok hevesliyim, çok iddialıyım bu motor konusunda. Ama bu kadar gelişmiş bu motor karşısında bir şey yapamıyorum. Yeşim hanım ne yapabilir ki bu konuda. Dolayısıyla bu

motor bilgisini bir defa B sınıfı sürücü belgesi almak isteyenleri bu eziyetten kurtarmak lazım. C, D, E sınıfı sürücü belgesi almak istiyorsa, şoförlüğü, sürücülüğü meslek olarak seçmek istiyorsa, ticari araçlarda çalışmak istiyorsa onlara verelim. Ama B sınıfı sürücü belgesi alacaklara vermeyelim.

Sonra direksiyon eğitimleri çok önemli. Üzerinde çok duruyorum. Özellikle sınavlarda, B sınıfı sürücü belgesi olan öğretmen arkadaşlarımız yapıyor, onlara bir diyeceğim yok. Bu direksiyon sınavı mesleki yeterlilik eğitimini en üst düzeyde almış formatör kişiler tarafından yapılmalıdır. Dünya böyle yapıyor. Öğretmenleri rotasyon usulüne göre bu işte görevlendirmek hiç doğru değil. Çünkü öyle bir direksiyon hocası yetişecek ki cm. mertebesindeki adayın kusurunu yakalayabilecek. Kuralları çok iyi bilecek. Kurallara uymayı alışkanlık haline getirmiş bir kişi olacak. Eleği bu kadar sıkı tutmamız gerekiyor.

Çok eleştirilir, çok söylenir ama bana göre boş laf, sürücü kursları denetlenmiyor. Sürücü kurslarının neyi denetlenir. Şimdi biraz önce söylendi sürücü kursları en çok denetlenen kurumlar dedi. Doğru! Ama ne zaman denetleniyor. Mesai saatleri içerisinde. Müfettişler geliyor. Bende sürücü kursunun başındayım, biliyorum. Evrak üzerinde denetleme yapılıyor. Defterler muntazam tutulmuş mu, devamsızlık çizelgesi işlenmiş mi? Ama mesele o değil. Sürücü kurslarının çoğu saat 18:00'den sonra ve Cumartesi, Pazar eğitim hizmeti veren kurumlar. Milli Eğitim Bakanlığı Türkiye genelinde 2000 sürücü kursuna hangi müfettişi gönderecek. Dünyada böyle bir denetleme olayı yok. Devlet öğretim programını hazırlamış, standartlarını belirlemiş, hocasının, atölyesinin. Vermiş sürücü kursu açmak isteyen kişilere, kurumlara, bunu uygulayacaksınız demiş. Bunlara uymuyorsa, uygulamıyorsa sınavdan geçme ihtimali yok. O yetiştirilmiş formatör kişinin sınavından geçme imkanı yok. O elek o kadar sık, o baraj o kadar yüksek. Eğitim- öğretime önem vermeyen sürücü kurslarının adayları eleniyor. Geri dönüyor, kapanmak zorunda kalıyor. Devlet şunu yapabilir. Sürücü kurslarının başarı sicillerini tutabilir bilgisayar ortamında. Sürücü kursunun başarı oranı, adayların başarı oranı %70'den aşağıya düşerse, onu uyarıyor, ya kaliteni yükselt yada seni kapatıyorum diyebilir. Yoksa devam ediyor mu, şunu yapıyor mu bunun denetimine hiç gerek yok.

O bakımdan bu direksiyon eğitimine son derece önem vermek lazım, formatör kişiler yetiştirmek lazımdır. Onun için hizmet içi eğitim kursları açmak lazım. Görev verildiği takdirde bu kurslarda memnuniyetle görev almak isterim. Bunu kısa vadede başarmamız lazım. Bugünkü sistemde geliyor, geçiyor. Yani ben görüyorum sürücü kursumda. Park yerinden arabayı çıkaramayacak olanlar sürücü belgesi almış Bu nasıl olabilir, mümkün mü bu. Bir İngiltere'de, Almanya'da, Fransa'da bunu alabilir misiniz bu mümkün değil. Hele Japonya'da bunu alabilir misiniz mümkün değil. Ama bizde heyecandan tir tir titreyen heyecanlı, telaşlı insanlar rahatlıkla sertifika alabiliyor. Bu Milli Eğitim'in kusuru değil, bu sistemin kusurudur. Bu sistemli düzeltmemiz lazım.

Teşekkür ediyorum.